

LEAF 1

Տարեկան պենսիա	120	դր.
Վեցամսեայ	65	"
Եռամսեայ	35	"
Եւ ի ծանուցումը տողին 10 փարսէ :		
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :		
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին		
եւ 16 ին կը սկսին :		

Գ. արքա Լրիթաիթը լրացկրիներուն ճամբուն
ճակագր առնել մեկ թիւին համար 20
վարա է :

Լրացրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ
է. իցէ զրու թիւն , խնդագրին պիտի
աւարտէ . և ասորից ճամբուն ծովու
քո խրկողին վայել է :

பெரிய கிணறு

புதுப்புது

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՕԼԻՍ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԹՈՒՍԷԱ, ԼՐՆԻՄՏԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆԷ
ԵՒ ՅԼՃԿԼՍՏԱՆ*

16.

በግራም ስርዓት የብርሃን ምልክት

(Census of 1970)

Աղանդներուն Ռուսոյ մէջ շատ նաւուն գլխաւոր պատճառը գերութիւնն է: «Այս պատճառը չհասկնալու համար, կրէս ողջամիտ հեղինակմբ, պէտք է մարդկային սրտին բնական զգացմունքներուն անժանութ ըլլալ: Ռուս սարուն կը իրաւունքը չունի որ եւ է բանի վրայ խորհելու եւ իր մտաց դատմանն ու կամ մացը համեմատ բան մը ուղղելու կամ չօղբելու: Եւ որովհետեւ անձնականաւ զատութեան զգացմունքը բնական է մարդոց սրտին մէջ, եւ այս զգացմունքն ալ հնար չէ բոլորովին խոյլ հանել անկէջ, ուստի Ռուս սարուն կամ դեղացին՝ ուրիշ ամեն բանի մէջ կորսնցուցած աւ զատութիւնը՝ զոնէ իր կրօնական հաւատաշէնացը կողմէն վայելելու ըրձիւ, դիւրութեամբ կը յարի աղանդներու, եւ ազատութեան խաբսխի մը պէս անոնց կը փաթթելի կը փնայ: Ասան կով, զոնէ իր ուզածին կամ զիտցածին պէս կրօնք պաշտելու ազատութիւն մը ստացած կըլլայ, եւ հարկադրոված չըլլար իր տէրերուն ու զինքը տառապեցնողներուն կրօնական զգացմանը բաժանակից եւ հետեւող ըլլալու: Եւ աւստայու ազատութիւնը՝ միւս կորսնցուցած ազատութիւններուն փոխարինութիւն մը կը թուի իրեն:

“ Եղգային եկեղեցին՝ վերջին աստի-
ճան ասելի է այս սարուկ աղանդաւոր-
ներուն, ինչու որ ուրիշ բան չքարոզե-
րանոց, բայց միայն իր կրած շղթայնե-
րուն տակը զուխը ծուրու, եւ կայսե-
րական քնութին առջեւ դողալու, որն
որ ուսսական եկեղեցւոյն ամենէն ճար-
տարախօս քարոզէն է : Ուստի այս եկե-
ղեցիին հնազանդիլը՝ հոգւոյն մարմնոյն
եւ մտքին դերութիւնը ամբողջապէս ե-
լու պէս կուգայ իրենց :

“Ըզատ անձինքը՝ ՚ի սղբանէ չտա-
րեցան այս աղանդներուն եւ ոչ մէկին :
Պաշտօնի վրայ եղող ազնուականներուն
եւ կալուածատէրներուն մէջ աղանդաւոր
չկայ : Բայց ստրկութենէ՝ աղատեալ
փաճուականներուն ու արհեստաւորնե-
րուն մէջ կը գտնուի, որոնք՝ իրենց պաշ-
տած աղանդը իրիւր հայրենական ժա-
ռանքութիւն պահելու փոյթ ունին :
Բնդհակառակն հին զինուորներուն մէջ
շատ կայ, ամենն ալ ստրկութենէ հկած
ըլլախուն հոմար, եւ ասոնք ամենէն

նախանձայրյուններն են աղանդաւորայց միջ,
եւ իրենց մոլորութիւնները տարածելու
մեծ փոյթ ունին: Եւրուսիսններն ու
կալուսաճատերները կամենան աղանդա-
ւոր ըլլալու, ժաման զի ան ժամանակը ան-
միջական յարաբերութիւն մը ունեցած
կըլլան զեղաղիններուն հետ, եւ իրենց
պատիւը կը կորսնցընին ազգային եկե-
ղեցւոյ առջև:

“Եհա այսպէս Ռուսիոյ մէջ աւ
ղանդներուն ծնողն ու ամենցնեալը ասոր-
կութիւնն է : Քանի որ ասորկութիւնը
հաստատ մնայ, աղանդներն ալ հաստատ
պիտի մնան ու հետ զհետէ աճին : Ասան-
կով ծանր խռովութիւններու առիթ մը
պիտի ըլլան միշտ Օրթոտոքս եկեղեց-
ւոյն եւ Տերութեան մէջ, եւ ասոնց դու-
րութիւնը փառնդի մէջ պիտի ձգեն : Այն
ամեն միջոցները որ Օրթոտոքս եկեղեց-
ոյն կայսեր հրամանաւն ու խորհրդովը
ի գործ կը դնէ, այս զեշտութեան զարման-
մը չընկէն զատ՝ ընդհակառակն պիտի
փութադնեն եկեղեցւոյն եւ տէրութեան
քաղաքումը՝ թէ որքեւրութիւնը չպիտի այն :

Այս է ահա Ռուսիոյ եկեղեցւոյն միութեան վիճալը: Օրթոտոքս բախած ժողովրդեան երեք մասին մէկէն աւելին՝ աշտոր աւետարանէն դուրս կապրին, եւ օրէ օր աղանդներուն թիւը աւելնալու վրայ է: Պարսպ տեղը կաշնատին օրթոտոքսութեան պաշտօնեաներն այս գէշութեան առաջին տունելու: Այրիւ, խրդիւ, ծէծիւ, քնութի ճնցնիւ, ամենէնեւելին օգուտ մը ըրած չեն եւ ընդիլք ալ չունին՝ քանի որ անոնց սկզբնապատճառն ու ճնողը՝ այսինքն գերութիւնը կեղած է:

Ուստիոյ կրօնական վիճախ այս ըւ-
լային հասեւ, կեղծատրութիւն չէ՞ Ուս-
տիոյ կառավարութեան Տաճկաստանի
յոյն հպատակներուն վրայ կրօնական
պաշտպանութիւն ընելու պահանջու մը,
երբոր յունաց ազգը Արեւելքի միւս ա-
մեն քրիստոնեայ ազգաց հետ կատարե-
ալ ազատութեամբ իր կրօնքը կը պաշտէ:
Օսմանեան՝ կայսերական մեծապօր եւ
բարեխնամ տէրութեան քաղցր հովա-
նիին ու լուսաւորեալ պաշտպանութեանը
ներքեւ: Տեղը չէ՞ արեւօք ըսել Ուստիոյ
կառավարութեան, թէ՛ «նախ քու ժո-
ղովուրդդ փրկէ, ու ետքը օտարներուն
ձեռք երկնցու:»

[Faint musical notation]

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎԵՃԱԿԸ

Լարդոպայի մէջ պտտած խաղաղու-
թեան ձայներուն վռայօք լրագիրնե-
րուն տուած յուրերը խիստ հակասա-
կան են . ունանք կը հաստատեն , ու-
մանք կը ջրեն , ումանք ալ միաներուն

սխալը կը շահին: Խաղաղական լուրեր ստեղծելը գլխաւորապէս Պետմանկայի լրագիրներն են: Առէլ Դ Բ Ե լրագիրը կը հաստատէ, թէ Ազգայնագր կայսրը ինքնադիր նամակ մը գրելով իր Պալլինի դեսպանին, արեւմտեան տէրութեանց խաղաղական առաջարկութիւններ ընելու առիթ տուաւ: Բայց Ֆրանքֆորթի դերմաներէն Ժառնէլ լրագիրն՝ այս լուրը սուտ կը հանէ բւերով: «Օտանական լրագիրներ խօսք հանեցին, թէ Ռուսիոյ տէրութիւնը Բարուսիոյ կառավարութեան միջնորդութեամբ Ալեքսանդր մէջ առաջարկութիւններ ըրնէ խաղաղական խօսակցութիւնները վերստին ըսկընելու: Այս լուրը ամենեւին հիմ չունի: Արմանք հաստատուել, որ Ռուսիոյ տէրութիւնը խաղաղական առաջարկութիւններ չընելէն ետեւ, հաստատութեամբ միտքը դրած է իր բոլոր զօրութեամբը սրտեքազմը շարունակել:»,

Անդրդոյ զիսաւոր լրադրանքը չեն
հաւատար ամենեւին որ մօտ ժամանա-
կէն խաղաղութիւն կարենայ բխալ: Մօր-
նիկ-Բօսն լրադիրը ծաղրական կը համա-
րեայնակախնելուն կարծիքը, որոնք Ռուս-
սիոյ տէրութեան Սէնտպիէ շինողուն
վաճենքէն աւելի շահաւոր պայմաններ
շնորհելու խօսքեր կ'ընեն: Թագաւորադիր
խօսքերը պատերազմին շարունակութեա-
նը վրայ են: Մառաշարիէ, որ ձմեռուան
ամիսները գործածվին այնպիսի պատրաս-
տութիւններ ընելու, որ յառաջիկայ
մառը վերջին հարուածները տրվին
Ռուսիոյ: «Յառաջիկայ ամառը, կրտէ,
խիտ հաւանականորաբ պիտի որոշէ պա-
տերազմին վախճանը: 1856 ին ամառը
չվերջացած՝ պիտի տեսնուի, թէ Ռուսիա
առողջեան խոցելի է, կամ թէ, ինչպէս որ
մենք իրաւունք ունինք հաւատալու, Սէ-
վասթօբօլի անկումը մեր յաջողութիւն-
ներուն սկզբնաւորութիւնն է: Թե որ
յիսուն կամ հարիւր ծովային մարտից
հարկաւոր են դաշնակից տէրութեանց
նպատակին, պէտք է որ շինվին. ժողո-
վուրդը բան չենայեր, վասն զի աղէկ գի-
տէ, որ պատերազմի մէջ խնայութիւնը
յիմարութիւն է:»

Այսպիսով ամենէն ստույգ երեւցածը սահ, որ Պաղղղեղ ու Մնգղեղ կառավարութիւններն այս ձմեռ իրենց պատերազմական միջոցներն աւելցնելու պիտի աշխատին, որպէս զի յառաջիկայ ամառը առաւելագոյն զօրութեամբ Ռուսիոյ հետ պատերազմին, եւ իրենց զենքերը հասած կողմերէն զանկա պարեն։ Այս պատրաստութիւններուն հետ միանգամայն կ'երեւի, որ ականջնին չտիտի գոցեն թէ որ Ռուսիոյ կողմէն խաղաղութեան առաջարկութիւններ ըլլայ իրենց։ Իայց միւս կողմանէ Ռուսիոյ ըրած

Նոր պատրաստութիւններէն կ'երեւի, որ իր գօտողութիւնը չպիտի թշլ տայ իրեն խեղարհելու եւ հաշտութիւն խնդրելու : Պատի ՚ի հարկէ պէտք պիտի ըլլայ բաշնակից տէրութեանց, որ իրենց իրաւամբ անկէ պահանջած գիշտօնները բռնուն զօրութեամբ բացուեն առեւն :

Պառնիսյ կողմնակից լքաղիւնները՝
գաշնակից տէրու թեանց այսորոշմանը դէմ՝
պատեղադրմէն ծանրաբեռնութիւնները
եւ անկէջ պատճառեալ դրամական նե-
ղութիւնը կը դնեն: Պաղղիական Գն-
ման-Վաճառման լրագիրը կը պատասխանէ, թէ
արմատաց անբաւականութիւնն ու սոս-
կի նուազութիւնը անցաւոր դիպուած-
ներն են: Պաղղիա այնչափ հարուստ ու
արգասաւոր է, որ այս նեղութեան մէջ
անգամ մէծ յաջողութիւն կը տիրէ հոն-
գանձուէն եկամուտները սքանչելի արա-
գութեամբ կ'աւելնան, եւ ուզված փո-
խերը զարմանալի կանոնաւորութեամբ
կը արգլին: «Պաղղիա ու Միդղիա, կը-
սէ յիշեալ լրագիրը, գիւրութեամբ կը
տանխն այն նոր ծախքերը՝ որ պատեղադ-
րմէն շարունակվովով կրնան իրենց վրայ
ծանրանալ. եւ թէ որ այս բնոր ծանր
ըլլայ իրենց, աւելի ծանրադոյն պիտի
ըլլայ Պառնիսյ, որ իր բրած զոհերուն
փոխարինութիւն չպիտի կրնայ գտնել
փառքով ու յաղթութիւններով: Մտկեց
զատ՝ պէտք չէ մոռնալ, որ Միսեւելքի
պատեղադրմէն դրամական բեռը ապագային
մէջ անցեալէն շատ թեթեւ պիտի ըլլայ
դաշնակից տէրութեանց համար:

Աստղեակ յայտնի կը տեսնելիք, որ պատերազմին վերջանալը՝ Պաղկեղոյ ու Անգղիոյ տէրութիւններէն աւելի Ռուսիոյ շահաւոր պիտի ըլլայ: Բայց Ռուսիա առայժմ այս շահը մտածելէ հեռու կերելի. որովհետեւ խիստ ծանր կուգայ իրեն՝ յաղթոված եւ խոնարհեալ տէրութեան մը վիճակը յաւան առնելով՝ դաշակից տէրութիւններէն հաշտութիւն խնդրելը:

Գաղղեական Տէրւոյ լրագիրը Հետեւ
եալ կերպով կը բացատրէ զաշխարհից ան-
բուժեանց եւ Ռուսիոյ Գլխաւոր մէջ ու-
նեղած բանախնդրութեան վիճակը :

Պաշտակիցներուն Աէօղէվէի մէջ հիմա ուսնեցած 30-40 հազար զօրաց բանակը կ'երեւի որ Բէրլըրէն Միմֆէրթօլ խրկւած պաշտնէրուն ծամբան կորեկը սահմանված է ։ Բայց կ'ըսվի, թէ ռուսներն ալ բաւական մեծ զօրութիւն գումարած են այս ծամբան պաշտպանելու ։ Ղաւերմանական լրագրիներուն խօսքին տեսելով, 24 մարտ կ'ընտախէ ըսված ձիաւոր ունին Բէրլըրի կողմը, 16 հազար պահեստի զօրք ունին Միմֆէրթօլ, եւ 15 հազար ձիաւոր ունին դաւալ բազմաթիւ թէւդանօթով ։ Միջուէ հիմա Աէօղէվէի դաշտակից բանակը կարճ արշաւանքներու եւ զուրջ յարձակումներ ըսա, որոնց մէկը նշանաւ որ կ'ըսա ռուսաց ձիաւորներուն դէմ դէ-

